

kateri izpodriniti, idoč za nekim slepilom ali fantomom, češ, da mi Slovenci dobodemo jezik staroslovenskemu najpodobnejši, ako bi tudi nam samim imel zdeti se tuj jezik, samo če bode različen od jezika drugih obkolujočih nas Slovanov. (Ta jezik ima uže na umu slavni naš pesnik v sonetu: Ne bod' mo šalobarde! ko pravi: Prekosili res bomo vse narode.) Čemu pačiti jezik, ki nam vendar more res ljub in mil biti ter srca našega živo polastiti se samo v tej obliki, kakor nas ga je mati učila?

Kako moremo zahtevati od naših uradnikov, da bi se poprijeli slovenščine, ko jo vedno ter vedno preoblikujemo, da oni ne vedó, imajo li pisati v jeziku, ali v jeziki ali — kakor najnovejši stadij hoče — v jezici slovenskem? Vidimo li kaj podobnega pri drugih narodih? Ta fenomen je edin pri nas, ki smo v številu na dan spravljenih slovníc nadkrilili vsak drug narod na svetu (kar se oblik tiče, a ne, kar sintakse).

Jedva (komaj) se slovenščini lice nekoliko ubriše in ugladi, da je človeku moči mirno ogledovati ga, ali brez podobe govoreč — jedva se slovniške oblike nekako ustanovitijo, da se jih čitatelj privadi ter začne nekoliko veselje uživati iz knjige, — uže pride zopet — recimo vsak h pet let — „žvrkla“ (gl. potno torbo) nesrečnega oblikarstva ter vse porazmeša in vnovič prej neznane oblike na vrh spravi, tako da si kak Neslovenec, to počenjanje opazujoč, lahko domisli, zakaj in kako je nekdo izmed slovenskih piscev mogel filologiji zdeti vprav ime „jezikobrodje“.

Našo siromašno res, ali nekaj vendar vredno slovstvo, naše znamenitejšje pesnike morali bodemo periodno pretiskovati, da bodo vsak čas *au jour*, ker bi nam sicer zastareli, ako se drugačnih oblik poprimemo in navadimo; vsaka zastarela stvar pa je uže sama na sebi nekako smešna in nima več prvotne cene. Ali se bodemo topili veselja, ko začujemo deklamovati lepo Prešernovo: „Kaj pa je tebe trbej bilo, dete ljubó, dete lepó?“, ali ko vzamemo v roko kako zanimljivo Jurčičevo ali Stritarjevo povest, „kao što valja“ izprektnjeno s tistimi trebé in ka in drugimi novinkami, ki morebiti še pridejo v modo.

Dajmo enkrat slovo temu neplodnemu — kaj pravim neplodnemu? — temu naravnost škodljivemu oblikarjenju, ki ljudi bega in plaši in od slovenske knjige naklonjena ji srca odvraca, odriiva, odganja! Vsacega poedinca sveta dolžnost bodi držati se gramatike, kakoršno je večina vzprjela.

Toliko brez najmanjega, brez nobenega pristrastja za drugo nego za napredek slovenstva.

Ad vocem brez nobenega pridodaj se še to-le: Knjiga „Nauk slovenskim županom“ začela je — ako se ne motim — med predlog brez in dotični samostavnik malo ne brezizimno vtikati nedoločen številnik: noben in je našla uže tudi posnemovavca v „Ljublj. Zvonu“. Da ne bi kdo mislil, da se drugače ni ne sme pisati, in da nam se lepa slovenščina preveč ne „pobreznebèni“ (kar je preveč, ni dobro niti lepo), samo zato naj tudi o tem povem, kako sem našel da je. Takó ne govorimo in takó doslej tudi nismo pisali. To stoji. Staroslovenščina tega tudi ne bode imela, ker Miklošič v slovarji nikacega primera ne navaja, tem manj, ker se je predlog bez sprijemal se samostavnikom v eno besedo, na pr. bestraha (brez straha), bestruda. Čehi in Poljaki nimajo navade tako pisati ter bi pri njih vprav zato, ker ni navadno, šteló se za pogrešno. Poglejmo še hrvatsko-srbsko narečje. Tu mi ide jako v prilog, kakor pravijo Hrvati, Daničičev veliki slovar jugoslavenske akademije znaností, ki je uže došel do besedice: Bez. Daničič, porabivši ogromno gradivo, navaja največ primerov z golim genitivom, med

drugimi: bez pobratima, bez vode, bez mira, bez potrebe, bez uzroka, bez obzira; za temi navaja še nekaj primerov, kjer se predlogu bez pridevajo nekatere besede v večjo podkrepo, da se zmisel jače izrazi, na pr. bez sve šale, bez svake straže, bez nijedne (nobene) plate, bez nijedne koristi, bez greha nikakva, bez sumnje ikakve, bez ijedne sumnje; tako tudi: bez išta, bez ništa. A Miklošič v svoji veliki sintaksi (Genitiv bei bez, str. 512) nima ni enega takega primera iz slovanskih jezikov. Pomisliti je naposled i to, da predlog brez uže sam dovoljno odreka ali zanikuje ter bi bilo zoper ekonomijo pridevati prepogostoma kako podkrepo. Iz vsega tega ide na dan, da bi se slovenščina pač zeló ne opomogla s to sintaktično novino, ako tudi sama na sebi ni pogrešna. Cigale.

Slovansko slovstvo.

* „Gospodarski poučnik“ imenuje se list, katerega je v Šibeniku od 1. dne t. m. začel izdajati slavnoznani rodoljub gosp. P. L. Bianchini. Prva številka obsega mnogo izvrstne tvarine za kmetijstvo in tudi lepe ilustracije. Kdor je hrvaščine dosti zmožen, in se z gospodarstvom peča, naj si ta list omisli. Izhajal bo po dvakrat na mesec, in stane za vse leto 3 gold.

* *Liturgija ali sveti obredi pri vnanji službi božji*. Za gimnazijalno, realno in sploh odrastlo mladost. Spisal Anton Lesar. To jako koristno in potrebno knjigo rajncega prof. Antona Lesarja je Bambergova tiskarna v drugem popravljenem natisu v prav lepi obliki na svitlo dala in s tem gotovo dobro vstregla slovenskemu šolskemu svetu. Potrjena je tudi po vis. knezoškofijstvu ljubljanskem. Dobiva se v Kleinmayr-Bambergovi knjigarni ter pri drugih knjigotržcih po 1 gold. a. v.

* „Ljubljanski Zvon“ je dokončal svoj prvi letnik in prične z novim letom družega. Izhaja po enkrat na mesec v jako obširnih zvezkih in okusni obliki ter prinaša poučno, lepoznavsko in zabavno izvirno berilo iz peres najbolj znanih novejših in starejših slovenskih pisateljev, stane na leto 4 gold. in se naroča v „narodni tiskarni“ v Ljubljani. Priporoča se vzlasti izobraženejšemu občinstvu slovenskemu. Kakor se nam naznanja, bo kmalu po novem letu jel prinašati mikavno korespondenco pokojnega g. dr. Bleiweisa z nekim odličnim pisateljem slovenskim. Bodi toraj toplo priporočen.

Politične stvari.

O novi vojaški postavi.

Med drugimi postavami je državna zbornica poslancev sklenila tudi postavo, po kateri se imajo sedanje določbe vojaške postave nekoliko spremeniti. Prenaredbe te so na eno stran nekoliko ostrejšje, na drugo pa tudi milejšje. Ker ta stvar zadeva vse stanove našega prebivalstva, bodi tu nekoliko vsaj površno obrisana.

Pomorski vojaki, to je vojaki na vojnih ladjah so meli zdaj le po tri leta služiti, a potem biti sedem let v rezervi; to se je premenilo tako, da bodo odslej služili po štiri leta, v rezervi pa bodo le po pet let. To je zavoljo tega potrebno, ker se v treh letih težko izuri mornarski vojak v vsem, kar mu je na vojni ladiji treba znati; bolje pa bo tudi za nj zato, ker bo — spolnivši službena leta — lahko šel po morji, česar bi ne mogel, ako bi moral, kakor do zdaj, vsako drugo leto prihajati k vojaškim vajam. Znano je namreč, da večí del pomorskih vojakov potem prestopi h kupčij-